

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen

Allmänna byrån, el och energi

Beslutande

Minister

Veronica Thörnroos

Föredragande

Inspektör

Henrik Juslin

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 60

Kommissionens begäran om synpunkter gällande inkommet klagomål om produktionsstöd för el enligt inmatningstariffsystem

ÅLR 2015/9764

543 I1

Landskapsregeringen beslöt att svara europeiska kommissionen DG COMP enligt bilaga I115E29.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BREV	543 I1	2 (6)
Datum	Dnr	
28.9.2015	ÅLR 2015/9764	

Europeiska kommissionen
DG COMP

Hänvisning
EU- SA.41507, 2015/CP

Kontaktperson
Henrik Juslin
Michaela Slotte

Ärende
**KOMMISSIONENS BEGÄRAN OM SYNPUNKTER
GÄLLANDE INKOMMET KLAGOMÅL OM
PRODUKTIONSSTÖD FÖR EL ENLIGT
INMATNINGSTARIFFSYSTEM.**

Med anledning av kommissionens begäran om synpunkter beträffande inkommet klagomål (SA.41507, 2015/CP) önskar Ålands landskapsregering framföra följande.

Klagomålet rör ett lagstiftningsärende, dvs klaganden är missnöjd över det sätt på vilket rikets lagstiftning och landskapets lagstiftning rörande produktionsstöd för el enligt inmatningstariffsystem i landskapet Åland har utformats. Då det gäller lagstiftning och utfärdande av allmänna rättsnormer är det inte möjligt för enskilda att genom besvär i nationell domstol klandra sakinnehållet i lagstiftningen.

Landskapsregeringen önskar inledningsvis påpeka att påståendet i klagomålet om att olagligt statligt stöd har utbetalats inte är korrekt. Den lagstiftning som reglerar stöd till vindkraften (Landskapslag om produktionsstöd för el enligt inmatningstariffsystem (LTB 25/2015) har ännu inte trätt i kraft och några stöd har därför vare sig beviljats eller betalats ut. Stödordningen är notifierad till den Europeiska kommissionen (SA.40163, 2014/PN) och lagen kommer inte att träda i kraft innan kommissionen gett sitt godkännande till stödordningen.

Landskapsregeringen är väl medveten om att Asterholma Vindenergi AB är missnöjd med landskapslagstiftningen om produktionsstöd till vindkraften. Bolaget har beretts möjlighet att yttra sig och har inkommit med yttrande över lagförslaget i samband med ett formellt remissförfarande innan lagförslaget sändes till Ålands lagting (d v s parlamentet). Bolaget har även haft tillfälle att framföra sina synpunkter till finans- och näringsutskottet under lagtingsbehandlingen av förslaget till landskapslagstiftning. Dessutom har landskapsregeringen det senaste året mottagit ca 40 skrivelser från bolaget och representanter för bolaget vari Asterholma

Vindenergi AB framfört sina synpunkter på det föreslagna systemet och krävt att lagstiftningen utformas annorlunda.

Bakgrund

Det stödsystem för vindkraft på Åland som klagomålet gäller är resultatet av förhandlingar mellan riket och landskapet. Rent juridiskt finns det inga skyldigheter för riket att finansiera stöd till vindkraft i landskapet Åland, eftersom näringsstöd är en fråga som enligt 18 § 22 punkten självstyrelselagen för Åland hör till landskapets behörighet. Eftersom de stödåtgärder som riket planerade införa för vindkraften i riket (exklusive Åland) var så omfattande, hade landskapet av ekonomiska orsaker inte möjlighet att på egen hand bekosta ett motsvarande stödsystem för projekt belägna i landskapet Åland. Av den anledningen inledde landskapsregeringen politiska diskussioner med riksmyndigheterna år 2009 om möjligheterna för Åland att ingå i rikets inmatningstariffsystem. Detta visade sig av politiska orsaker inte möjligt, utan i stället resulterade förhandlingarna i en överenskommelse som fastslogs genom att regeringens finanspolitiska ministerutskott i juni 2013 antog riktlinjer för rikets deltagande i finansieringen av stöd till vindkraften på Åland, vilken bilagts notifieringen (SA.40163, 2014/PN). Riktlinjerna utgör grunden för rikets lag 759/2015 om vissa villkor för deltagande i kostnaderna för produktionsstödet för el som produceras vid vissa vindkraftverk som byggs i landskapet Åland. Rikets lagstiftning gäller således *enbart villkoren för rikets deltagande i finansieringen* av det åländska stödsystemet. Enligt rikets lagstiftning kommer staten att delta i finansieringen av tre vindkraftsprojekt, Långnabba I, Långnabba II och Stenarna.

Det bör dock observeras att rikets lagstiftning inte medför någon rätt till stöd för de nämnda projekten. De bolag som driver de i bilagan nämnda projekten måste ansöka om stöd i enlighet med landskapets lagstiftning (LTB 25/2015) på samma sätt som alla andra aktörer och de kommer att beviljas stöd enbart om de uppfyller villkoren i landskapslagen om produktionsstöd för el enligt inmatningstariffsystem (LTB 25/2015).

Finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer innehåller även en möjlighet att separat behandla frågan om rikets deltagande i finansiering av ytterligare vindkraftsprojekt i landskapet. Det finns heller inget som hindrar att landskapet på egen hand finansierar ytterligare projekt.

Frågan om det ovan nämnda arrangemangets laglighet har utretts av ett flertal instanser. Representanter för Asterholma Vindenergi AB har begärt att justitiekanslern ska granska landskapsregeringens förfarande gällande landskapet Ålands anslutning till stödsystem för vindkraft. Justitiekanslern konstaterade i sitt beslut av den 27.11.2014 (bilaga 1) att han inte vidtagit några åtgärder med anledning av det inkomna klagomålet.

I grundlagsutskottets utlåtande (bilaga 2) bedömdes förslaget förhållande till den jämlikhetsprincip som regleras i 6 § 1 mom. i grundlagen. Utskottet konstaterade att regleringen inte strider mot jämlikhetsprincipen i grundlagen.

Representanter för Asterholma Vindenergi AB har även gjort en begäran om laglighetskontroll av landskapsregeringens hantering av ärendet av landskapsregeringens chefsjurist (bilaga 3). Chefsjuristen kom vid sin granskning av ärendet fram till att ”Med hänvisning främst till justitie-

kanslerns och grundlagsutskottets slutsatser anser undertecknad att det inte heller finns grunder för att anse att landskapsregeringen i förhandlingarna med rikets myndigheter till denna del överskridit sin prövningsrätt”. Rättschefen konstaterade vidare att ”Undertecknad konstaterar att namngivandet av enskilda projekt i sig inte anses strida mot 6 § 1 mom. i grundlagen enligt grundlagsutskottet”.

Landskapsregeringen sände den 28.11.2014 ett lagförslag om produktionsstöd för el enligt inmatningstariffsystem samt 26.3.2015 ett kompletterande lagförslag (LF 4/2014-2015 och LF 4a/2014-2015) till Ålands lagting. Lagförslaget har genomgått den lagstiftningskontroll som förutsätts enligt 19 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland. Vid lagstiftningskontrollen har utlåtande lämnats av Ålandsdelegationen (bilaga 4) och Högsta domstolen (bilaga 5) rörande huruvida lagstiftningen följer självstyrelselagens behörighetsfördelning. Lagstiftningskontrollen innehåller även en bedömning av lagsförslagets förenlighet med EU-rätten. Ingen av dessa instanser har haft några invändningar och några juridiska hinder för att landskapslagen sätts i kraft finns därför inte. Dock kommer lagstiftningen självfallet inte att sättas i kraft innan kommissionen godkänt stödsystemet i den pågående notifieringsprocessen.

De ovan nämnda instansernas granskning bekräftar således att det inte föreligger några juridiska oklarheter beträffande lagligheten av arrangementet.

Materiella synpunkter

Asterholma Vindenergi AB uttrycker i klagomålet sitt missnöje över innehållet i lagstiftningen och hävdar att vissa av de kriterier som lagen uppställer för att ett projekt ska vara stödberättigat är selektiva och gynnar vissa företag. Landskapsregeringen delar inte den uppfattningen utan anser att de kriterier som uppställs i landskapslagstiftningen är objektiva.

Landskapslagstiftningen uppställer följande krav:

- att den sökande har erforderligt el-nätstillstånd och elbyggnadstillstånd
- att det finns ett för vindkraftverket beviljat bygglov
- att det finns ett lagakraftvunnet miljötillstånd
- att vindkraftverket ingår i en vindkraftverkpark med sammanlagt minst fyra vindkraftverk vilka vart och ett producerar minst effekten tre megawatt samt
- att vindkraftverken är belägna i landskapet eller inom landskapets vattenområde

Klaganden hävdar att överföringskapaciteten i dagsläget är begränsad till 9 MW i den berörda regionen och att lagstiftaren därmed medvetet utesluter Asterholma Vindenergis möjligheter att delta i stödsystemet eftersom en vindkraftverkpark om minst 12 MW krävs enligt lagen. Landskapsregeringen konstaterar att lagstiftaren inte då objektiva kriterier i lagstiftningen fastställs kan ta hänsyn till nuläget beträffande överföringskapaciteten i samtliga regioner. Det finns inget som hindrar en utbyggnad av stamnätet om behov finns, varför situationen beträffande överföringskapaciteten inte är statisk, utan kan förändras över tid.

Vindkraftverkens storlek har i stödsystemet bestämts till 3 MW. Detta krav ställs av effektivitetsskäl. 3 MW vindkraftverk är en storlek som

har hög effektivitet per verk. Landskapsregeringen avser att styra stödet till de projekt som satsar på vindkraftverk som ligger långt framme vad gäller den tekniska utvecklingen och därmed har de effektivaste turbinerna.

Det är korrekt att kraven i landskapslagen inte är identiska med kraven i rikets motsvarande lagstiftning om stöd till vindkraft i riket. Det är en konsekvens av Ålands autonomi och lagstiftningsbehörighet att Åland kan stifta lagar, vars materiella innehåll avviker från det materiella innehållet i rikets motsvarande lagstiftning. Juridiskt sett saknar det därför betydelse huruvida rikets och landskapets lagstiftning överensstämmer med varandra eller inte.

Landskapsregeringen antog redan år 2003 ett principbeslut rörande omfattning och lokalisering av vindkraftverk (bilaga 6). Enligt detta principbeslut ska följande gälla för utbyggnad av vindkraft som landskapet medfinansierar:

”-Den fortsatta utbyggnaden av vindkraftverk bör ske så att minimala störningar och ingrepp uppstår med hänsyn till boende-, kultur- och miljöintressen”

”-En fortsatt utbyggnad av vindkraftverk bör göras så att kraftverken samlas i ett fåtal vindkraftsparker.”

Kravet om minst fyra vindturbiner i den nu aktuella landskapslagen om stöd till vindkraften följer detta principbeslut.

Ålands autonomi möjliggör att Åland lagstiftar utgående från just de specifika förhållanden som råder på Åland. Åland är en relativt litet ö-rike utan några större obefolkade ödemarker. Detta leder till att det inte är möjligt att placera vindkraftverk långt från bebyggelse och rekreationsområden. Därmed kommer vindkraftverken oundvikligen att ha inverkan på den miljöbefolkningen vistas i inom de områden där de placeras. Åland har dessutom ett rikt djur- och naturliv och även av den orsaken är det viktigt att samla vindkraftverken i parker för att minimera de negativa effekterna.

Om vindkraftverk placeras i parker uppkommer även skalfördelar eftersom kringliggande nödvändig infrastruktur kan byggas gemensamt vilket både bidrar till att minska miljöpåverkan och att öka kostnadseffektiviteten.

Mot bakgrund av ovan nämnda framgår det tydligt att de kriterier som uppställs i den lagstiftning som är föremål för klagomålet är uppsatta utgående från objektiva kriterier med syfte att möjliggöra en ekonomiskt effektiv vindkraftsutbyggnad med minsta möjliga negativa effekter för såväl boende som miljön. Detta blir särskilt tydligt eftersom principbeslutet rörande omfattning och lokalisering av vindkraftverk fattades redan år 2003, d v s långt innan det nu aktuella stödsystemet för vindkraft var aktuellt och långt innan det var känt vilka företag som hade planer på att bygga nya vindkraftverk. Det saknas därmed orsaker att misstänka att vare sig principbeslutet eller den nu aktuella lagstiftningen skulle grunda sig på en avsikt att gynna vissa företag framför andra.

Landskapsregeringen önskar dessutom framföra att det inte föreligger någon subjektiv rätt till företagsstöd, utan att företagsstöd som regel föregås av prövning. De belopp landskapet tilldelar vindkraft kommer årligen att fastställas genom att medel allokeras i landskapets budget.

I övrigt hänvisas till den information som lämnats till kommissionen i samband med den pågående notifieringsprocessen.

Minister

Veronica Thörnroos

Inspektör

Henrik Juslin

BILAGOR

Bilaga 1: Justitiekanslerns beslut, OK/2042/1/2013

Bilaga 2: Grundlagsutskottets utlåtande GrUU 72/2014

Bilaga 3: Laglighetskontroll av landskapsregeringens hantering av ärendet, Brev 62 Rk1, 6.5.2015

Bilaga 4: Ålandsdelegationens utlåtande

Bilaga 5: Högsta domstolens utlåtande

Bilaga 6: Principbeslut rörande omfattning och lokalisering av vindkraftverk